

گزارشی از سفر اعضای کلیسای پرسبیتریان آمریکا به ایران اسلام و مسیحیت نمی توانند یکدیگر را نادیده بگیرند

هموارکننده رابطه مسالمت آمیز بین دو دین باشد و به همین جهت ما اولویت را به اسلام دادیم.

در ادامه اسکات سیتون صحبت های بارکر را این گونه تکمیل می کند: اسلام و مسیحیت نمی توانند همدیگر را نادیده بگیرند. از دید ما مسیحیان، اسلام یکی از رشدیابنده ترین ادیان جهان است و هر سال پیروان بیشتری را به خود جذب می کند. علاوه بر این ما هر دو یکتاپرست و برای دین خود رسالت جهانی قائل هستیم. از این رو نمی توانیم به یکدیگر بی تفاوت و نا آشنا باشیم.

عناصر مشترک میان اعتقادات شیعیان ایرانی با عقاید پروتستان ها، یکی دیگر از پرسش ها بود که هریک از میهمانان، پاسخی ویژه برای آن داشت. سیتون بر توجه هر دو گرایش به جنبه های باطنی و درونی انسان اشاره کرد و گفت: مسیحیت انجیلی پروتستان و مسلمانان شیعی، دین را فقط در انجام مراسم دینی خلاصه نمی کنند؛ در این دو دین انگیزه های درونی و تراوش های قلبی انسان خیلی اهمیت دارد.

او همچنین منزلت تحقیق و پرسشگری را هم از دیگر عناصر مشترک می داند و تأکید می کند: ما مسائل را به شکل سنتی نمی پذیریم و به آنها اکتفا نمی کنیم بلکه همواره به بازبینی تفکرات گذشته می پردازیم.

اعتقاد به عظمت خداوند و تلاش برای تحقق اراده خدا در زندگی انسان موردی است که دکتر بارکر به آن تأکید می کند و چنین توضیح می دهد: در این مذاهب اعتقاد به اینکه خداوند ماورا درک و فهم بشر است یعنی اعتقاد به عظمت خداوند به نحو چشمگیری وجود دارد و همواره این پرسش در ذهن پیروان آنها مطرح است که خدا کیست؟ و اراده او برای زندگی من چیست؟ یعنی می خواهند اراده خدا را شناسایی و در زندگی خود عملی کنند.

چنینک در پایان بحث به سه نقطه اشتراک اسلام و مسیحیت اشاره می کند: یکی اینکه این دو مذهب در درون خود به شعبه هایی تقسیم می شوند. نکته دیگر نفوذ تأثیرات فرهنگی در آنهاست. یعنی همان گونه که مسیحیت پروتستان تحت تأثیر فرهنگ اروپا و آمریکای شمالی قرار گرفته، فرهنگ ایرانی هم بر مذهب شیعه تأثیرگذار بوده است و بالاخره توجه ویژه هر دو مذهب و دل نگرانی آنها برای تحقق عدالت و صلح است.

گفتنی است که کلیسای پرسبیتریان در جریان حادثه زلزله بم کمک های چشمگیری به مردم این دیار کرد.

این کلیسا، چهار تیم متخصص از آمریکا و ترکیه به بم اعزام کرد که شامل ۲۵ آمریکایی و پنج ترک بود. اعضای این تیم ها را پزشک، پرستار، روانشناس، دندانپزشک و مهندس تشکیل می دادند و در طول اقامت سه هفته ای خود در بم خدمات گوناگونی عرضه و حدود دو هزار بیمار را معالجه کردند.

***Presbyterian به کلیساهایی گفته می شود که توسط کشیش های هم پایه به نام presbyters اداره می شود.**

اواسط مهر ماه هیأتی سه نفره از مسیحیان پروتستان از کلیسای پرسبیتریان آمریکا وابسته به دانشگاه سن لوئیس از ایران دیدار کردند. این گروه که شامل آقایان دکتر ویلیام اس. بارکر (استاد تاریخ کلیسای انجیلی)، دکتر جی. نلسون جنینگ (مدرس الهیات مسیحی) و اسکات سیتون (مسئول روابط بین الملل دانشگاه سن لوئیس) بود، در مدت اقامت یک هفته ای خود ملاقات هایی با مدیران و دست اندر کاران مؤسسه گفت و گوی ادیان، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب، مرکز بین المللی گفت و گوی تمدن ها، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و کلیساهای پروتستان در تهران و اصفهان داشتند. با وجود برنامه فشرده این گروه، در آخرین روز حضورشان مجالی فراهم شد تا نشستیی با آنها داشته باشیم. نخستین پرسشی که با آنها در میان نهادیم، علت انتخاب ایران برای سفر بود. اسکات سیتون که سرپرست گروه محسوب می شد، ایران را از آن حیث برای گفت و گو جالب می دانست که رئیس جمهورش (آقای خاتمی) موضوع گفت و گوی تمدن ها را مطرح کرده است. او معتقد است: شکاف بزرگی میان تمدن اسلامی و تمدن غرب وجود ندارد و زمانه هم به گونه ای است که ضرورت انجام گفت و گو احساس می شود.

دیگر عضو این گروه نلسون جنینگ، خود را یک معلم الهیات معرفی و از منظر حرفه ای به این سفر نگاه می کند. او می گوید: چون وظیفه من تربیت افرادی است که می خواهند در آینده رهبری کلیسا را برعهده بگیرند، خیلی برابم مهم است که اطلاعات صحیحی از کشورهای خارج از آمریکا و کشورهای اسلامی داشته باشم.

او با اشاره به اینکه در شمال آمریکا تصویر صحیح و مناسبی از اسلام و ایران وجود ندارد، تأکید می کند: من به عنوان یک مدرس مسیحی می خواهم ایران را از چشم ایرانی بینم و جامعه شیعه مسلمان آن را بشناسم. مسن ترین چهره این مجموعه ویلیام بارکر است که در دانشگاه تاریخ کلیسا تدریس می کند. او می گوید: در مطالعاتم به صفحاتی از تاریخ برخوردم که حاکی از برخورد مسلمانان و مسیحیان با هم بود از این رو علاقمند شدم بیشتر درباره اسلام اطلاعات کسب کنم.

بارکر همچنین مشاهده رابطه دین و دولت از دید مسلمانان آن گونه که در ایران وجود دارد را از دیگر دلایل سفرش ذکر می کند.

این استاد دانشگاه ضرورت ارتباط با اسلام را تا حدودی به شرایط سیاسی موجود در جهان هم مربوط می داند و می گوید: چنین گفت و گوهایی می تواند

دیدار مری کلودلتوان از مؤسسه گفت‌وگوی ادیان

دکتر مری کلودلتوان، متخصص جامعه‌شناسی دین به همراه دکتر بهجت یزدخواستی، استادیار دانشگاه اصفهان و جامعه‌شناس که تألیف مشترک‌شان با عنوان "قراسوی حجاب" موفق به کسب جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی در بخش مطالعات ایرانی شده بود صبح یکشنبه نوزدهم بهمن ماه از مؤسسه گفت‌وگوی ادیان دیدار کردند.

کلودلتوان نخست در نشست با مدیر مؤسسه از فعالیت‌های مؤسسه گفت‌وگوی ادیان مطلع شد و سپس طی جلسهای با اعضای تحریریه مجله اخبار ادیان به گفت‌وگو درباره کتاب "قراسوی حجاب" و مسائل مربوط به حجاب در فرانسه پرداخت. او کتاب خود را یک چندگانه علمی معرفی کرد که موضوع حجاب را از ابعاد مذهبی، سیاسی، عرفانی و اجتماعی بررسی کرده است. مثلاً در بخش‌هایی از کتاب موضوع حجاب ظاهر و حجاب باطن با توجه به تفسیر عرفانی ابن عربی از حجاب مطرح شده و در بخش دیگری ابعاد سیاسی کتف حجاب توسط رضاخان به‌صورت تاریخی و میدانی مورد تحلیل قرار گرفته است.

دکتر نتوان درباره روش انجام این تحقیق گفت: این تحقیق شامل مطالعات میدانی از قبیل تکمیل ۲۵۰۰ پرسشنامه، مصاحبه با سه نسل از بانوان، تحلیل مسیر و مشاهده بوده و بخشی به مطالعات کتابخانه‌ای اختصاص داشت که شامل کتاب‌هایی درباره تاریخ حجاب بوده است. وی درباره پشتوانه نظری مطالعه مذکور تصریح ناست که از مدل معناشناسی وی استفاده کرده است.

بخش دیگری از سخنان وی معطوف به مسائل مربوط به لایحه منع حجاب در فرانسه بود. او در پاسخ به این پرسش که چرا دولت متبوعش چنین لایحه‌ای را در دستور کار قرار داده، گفت: مسأله خیلی پیچیده‌تر از آن است که در میان شما انعکاس داشته است. من خود مخالف قانون مذکور هستم و این کتاب را همراه نامه‌ای برای رئیس‌جمهور ارسال کردم و بسیاری از دانشگاهیان و روشنفکران نامه‌های سرگشاده فرستادند و خواستار جلوگیری از تصویب این قانون شدند اما باید به چند نکته توجه داشت.

نخست اینکه قانون مذکور ضدحجاب و ضداسلام نیست و بیشتر مروج فرهنگ چندگانه مذهبی و احترام به همه مذاهب است. دوم اینکه یکی از دلایل تصمیم دولت فرانسه، نسل دوم مسلمانان مقیم فرانسه هستند. بسیاری از دانش‌آموزان مدارس دولتی به مدیران مدارس نامه نوشتند و در آن از اینکه پدران و مادران‌شان آنها را مجبور به استفاده از حجاب می‌کنند، شکایت کرده‌اند. برخی مسلمانان هم مطالبات خود را سالم‌امیز و منطقی مطرح نمی‌کنند و خواستار تغییر قانون کار به نفع مسلمانان و یابردی از این دست هستند و عملاً دولت فرانسه را مجبور به این واکنش کردند. با همه این اوصاف این قانون ویژه مدارس دولتی است و افراد می‌توانند برای گریز از آن به مدارس خصوصی مراجعه کنند.

وی یکی دیگر از دلایل چنین واکنشی را رفتار غیرمنطقی برخی از مسلمانان اهل فرانسه که اکثریت مسلمانان مقیم فرانسه را تشکیل می‌دهند، دانست که در مقایسه با مسلمانان کمتر از روحیه مدارا، منطق و گفت‌وگو برخوردار هستند.

وجود ما به دیالوگ نیازمند است

در ششمین نشست از سلسله نشست‌های مؤسسه گفت‌وگوی ادیان، دکتر رضا داوری اردکانی رئیس فرهنگستان علوم و استاد فلسفه دانشگاه تهران با موضوع "دین و گفت‌وگو" به ایراد سخنرانی پرداخت.

وی در آغاز با طرح این پرسش که اگر پیامبران در عالم خیال با هم در مجلسی گرد می‌آمدند، درباره چه مطالبی سخن می‌گفتند، گفت: اگر جسارت نباشد می‌توان حدس زد که درباره چه مسائلی صحبت نمی‌کردند. به نظر من مسائل و مباحث فقهی را به میان نمی‌آوردند و بحث کلامی هم نمی‌کردند یعنی در اصول دین وارد نمی‌شدند.

او گفت: پیامبران برای اصلاح امور مردم مبعوث شده‌اند به فکر امت خویش بودند و مسأله اصلی آنها این بود که چه بر سر مردم می‌آید؟ ما نیز در این عصر برای بهبود روابط انسانی و تعامل با یکدیگر باید از دین و معنویت بهره بگیریم.

داوری در ادامه به بیان تفاوت‌های بحث و دیالوگ پرداخت و گفت: بحث اگر بی‌غرضانه باشد و در آن نیت غلبه و تقلب نباشد به نتیجه علمی می‌رسد، اما دیالوگ در مرتبه بالاتری قرار دارد. عالم، اهل دیالوگ نیست زیرا او روش پژوهشی معینی دارد که باید پذیرفت. مثلاً در فقه ما دیالوگ نداریم. اصلاً فقه مقام دیالوگ نیست. در مورد حوزه‌های مشخص عبادات و معاملات

احکام معین و مشخصی وجود دارد.

وی افزود: دیالوگ زمانی مطرح است که وجود شخص در میان باشد و چنانچه خود شخص در میان نباشد دیالوگ معنا نمی‌دهد، دیالوگ درد می‌خواهد.

یعنی حالتی که من نیاز دارم گوشی حرف مرا بشنود نه برای اینکه تصدیق کند، فقط بشنود. بنابراین زمانی به دیالوگ احتیاج داریم که علم و فقه نتوانسته‌اند مشکلات ما را حل کنند. عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی در فراز دیگری از مطالبش به رابطه شعر و دیالوگ پرداخت.

او معتقد است دیالوگ بیشتر در شعر معنا پیدا می‌کند و گفت و شنود و هم سخنی در شعر جلوه می‌یابد. به همین منظور شواهدی از ادبیات کلاسیک و معاصر ایران ارائه و توصیفی از شرایط مطلوب برای انجام دیالوگ مطرح کرد و گفت: در دیالوگ افرادی که به گفت‌وگو می‌پردازند، باید در موقعیت یکسان باشند و با یکدیگر آشنایی داشته باشند.

چرا ما به دیالوگ نیاز داریم؟ و چرا ما به دیالوگ بین ادیان نیاز داریم؟ دو پرسشی بودند که وی به آنها توجه کرد و در پاسخ به اولی با اشاره به شعر معروف زمستان از مرحوم اخوان ثالث گفت: گزارشی که شاعر از آن فضا می‌دهد حاکی از این است که ما به همدم و هم‌زبان نیاز داریم. در مورد گفت‌وگوی بین ادیان هم باید به این نکته توجه کرد که دین با اینکه متضمن اخلاق است از اخلاق جدا شده است.

شریعت ملاحظه اخلاق را نمی‌کند ولی اخلاق باید ملاحظه شریعت را داشته باشد. چگونه می‌توان این دو را با هم جمع کرد تا هر دو ملاحظه یکدیگر را داشته باشند؟ موقعیت و اوضاع اخلاقی موجب توجه هر چه بیشتر ما به مقوله دیالوگ خواهد شد.

وی افزود: آینه این دنیا هر چه باشد آینه واحدی است و بشر هم‌آکون و در آینده به دین نیاز خواهد داشت. هر چند که سکولاریزاسیون به معنای افزایش نفوذ علم و قدرت تکنیک بوده، اما به معنای از بین رفتن دین نبوده است و گفت‌وگوی میان ادیان به حفظ و دوام دین کمک خواهد کرد.

تأثیر چند خدایی در فرهنگ ژاپنی

فرهنگ ژاپنی جهان حاضر به جهان آخرت متصل است و آنها اعتقاد ندارند که برای جهان آخرت جهان فعلی را فدا کنیم و به تعالیم واقع‌گرایانه و عملی مذهب گرایش بیشتری دارند. در حالی که در مذاهب سامی جهان آخرت اهمیت بسیاری دارد.

هوساکا در ادامه به ورود آیین بودا به ژاپن اشاره کرد و گفت: آیین بودا از سال ۵۳۸ پس از میلاد به ژاپن وارد شد و هر چند دین ملی ژاپنی‌ها (شین تو) سابقه تاریخی طولانی‌تری داشته بین این دو همزیستی مسالمت‌آمیزی شکل گرفت.

وی سپس به انتقال بودیسم از هند و آسیای مرکزی به چین و تأثیر فرهنگ فارسی بر آن اشاره کرد و برخی عناصر فرهنگی منتقل شده به ژاپن را برشمرد.

وی اعتقاد به جهنم و بهشت را از مواردی ذکر کرد که از طریق اعتقاد میترایی با خاستگاه زرتشتی به بودیسم ژاپنی راه پیدا کرده است.

با اتمام سخنان پرفسور هوساکا، برخی از حاضران پرسش‌هایی مطرح کردند. عمده پرسش‌ها حول این موضوع بود که آیا کثرت خدایان در ژاپن به وحدت می‌رسد؟ و یا نزدیکی خدایان به انسان در فرهنگ ژاپنی مادی است یا معنوی؟ و به تناسب پاسخ‌های ارائه شده توسط سخنرانان مقایسه‌هایی میان این نوع اعتقاد و اعتقالات ادیان توحیدی صورت گرفت.

گفتنی است در این جلسه، ریاست مؤسسه گفت‌وگوی ادیان حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمحمدعلی بطحی، مدیر مؤسسه، هارون یشایایی (رئیس انجمن کلیمیان تهران)، پاشایی (محقق و مترجم فرهنگ ژاپنی) و برخی محققان حوزوی و دانشگاهی حضور داشتند.

یکتاپرستی معتقدانش را و می‌داند تا با قدرت نظامی با کفار درگیر شوند چون معتقدند خدای آنها معرف یک حقیقت مطلق است از این رو در مقایسه با تاریخ ادیان در کشورهای اروپایی، تضادهای دینی‌ای که باعث نتایج بفرنجی شده باشد در تاریخ ژاپن نمی‌توان یافت.

ماتسوموتو ضمن اشاره به تعامل فرهنگ‌های مختلف با فرهنگ ژاپنی، گفت: مردم ژاپن تمایل دارند ابتدا هر نوع تفکری که به کشورشان وارد می‌شود را بپذیرند و سپس با انعطاف قسمت‌هایی را انتخاب کنند که با شیوه زندگی آنها منطبق است و همین باعث شده تا ژاپن موزه‌ای از جهان باشد. پس از سخنان وی، همکاری پرفسور شونجی هوساکا گفت: هر چند ناظران بیرونی تصور می‌کنند مردم ژاپن ملحدند و به مذهب اعتقاد ندارند، در ژاپن حدود ۱۸۰ هزار سازمان مذهبی ثبت شده و آیین‌های متعددی با مضامین مذهبی برگزار می‌شود، اما این مراسم بیشتر به صورت رسوم سنتی و ملی مطرح شده است.

وی درباره نوع نگاه ژاپنی‌ها به مذهب گفت: در

سه‌شنبه بیست و هشتم بهمن، هشتمین نشست از سلسله نشست‌های مؤسسه گفت‌وگوی ادیان با موضوع تأثیر چند خدایی در فرهنگ ژاپنی، آیین شینتو و بودیسم برگزار شد.

سخنرانان این جلسه پرفسور کینچی ماتسوموتو و پرفسور شونجی هوساکا از دانشگاه رئی تاکو و از اعضای بنیاد صلح ساساکا بودند.

پرفسور ماتسوموتو به‌عنوان نخستین سخنران، ابتدا مختصری درباره تاریخ ژاپن و حضور قبایل و نژادهای مختلف در آن و سپس شکل‌گیری دولت-ملت در آن کشور توضیح داد و در ادامه برخی از

واژه‌هایی که در زبان ژاپنی مترادف Kami (اشیای مقدس) هستند نظیر okami (امپراتور)، Kawas (رودخانه) و Kaza (باد) را برشمرد و تأکید کرد که هر کدام به‌عنوان خدایان مورد پرستش قرار می‌گیرند و به نوعی برقرارکننده ارتباط میان بالا (آسمان) و پایین (زمین) هستند.

وی درباره نوع اشیای مورد پرستش گفت: در فرهنگ ژاپنی نمادهای حیات و باروری در طبیعت پرستش می‌شدند، اما بعد از خدایان طبیعت، خدایان فرهنگی مانند خدای جنگجویان، قدیس‌های افسانه‌ای در تائوئیسم، بودا و حتی خدای مسیحی نیز به سیستم مذهبی وارد شدند، به‌طوری که حتی برخی از اقوام ژاپنی اعتقاد داشتند اشیای دشمن هم برای جذب مردم، دارای افسون مرموز و نیروی دینی هستند و از این رو آنها را هم باید پرستید.

ماتسوموتو افزود: بنابراین ژاپن به کشوری مبتدل شد که در آن صدها و هزاران خدا ستایش می‌شد و چنین اعتقادی کاملاً با یکتاپرستی اروپایی متفاوت است.

با حضور نماینده مؤسسه گفت‌وگوی ادیان برگزار شد

کارگاه آموزشی «جوانان و صلح» در لبنان

ادیان درباره صلح، تأثیر آموزش‌های دینی در صلح و... از محورهای پژوهش و بحث و نظر در این گروه‌ها بود.

نماینده مؤسسه گفت‌وگوی ادیان، در سخنرانی خود در این همایش، ضمن معرفی فعالیت‌ها و اهداف مؤسسه، دیدگاه‌ها و اصول اعتقادی اسلام در باب صلح و همزیستی مسالمت‌آمیز و گفت‌وگوی ادیان را طرح کرد که با اقبال و علاقه سایر جوانان حاضر در این کارگاه روبه‌رو شد.

گزارش مزبور حاکی است در پایان این همایش، حاضران به این جمع‌بندی رسیدند که: «راهی به سوی صلح وجود ندارد، صلح به خودی خود، یک راه و بهترین راه است.»

به گزارش عاطفه صادقی، نماینده مؤسسه گفت‌وگوی ادیان، مجموعاً ۳۵ میهمان از کشورهای مصر، سوریه، لبنان، ایران، کنیا، اردن، آلمان، سوئیس و آمریکا در این همایش شرکت داشتند که سه تن از این تعداد، مسلمان و بقیه مسیحی بودند.

در این گزارش آمده است: شرکت‌کنندگان این کارگاه با تشکیل گروه‌های پنج نفره به تبیین مؤلفه‌ها و عناصر جامعه‌آرمانی و مطلوب پرداختند. قدر مشترک تمامی این پژوهش‌ها و بررسی‌ها، مفهوم «صلح» و نقش و نفوذ آن در استقرار یک جامعه ایده‌آل بود. موضوعاتی چون وضع کنونی ادیان در زمینه صلح، اصول اعتقادی

شورای کلیساهای خاورمیانه با این باور که آینده جوامع انسانی در اختیار جوانان است، اقدام به برگزاری یک کارگاه آموزشی با حضور جوانان ۲۰ تا ۲۷ ساله از ادیان مختلف کرد.

در این کارگاه آموزشی که با هدف ترویج فرهنگ صلح، احترام به حقوق دیگران و بسط آرمان همزیستی در عین تنوع، از ۲۷ تا ۳۱ ژانویه در لبنان برگزار شد، کارشناس مؤسسه گفت‌وگوی ادیان نیز حضور داشت. این کارگاه با عنوان «ایجاد یک تصویر: جوانان برای صلح» در پی آن بود که ضرورت التزام به فرهنگ صلح را در شرایط امروز خاورمیانه، برای جوانان تبیین کند.

